

Sommaren är förvisso längtans och återvändarnas tid. Då längtar vi, med Heidenstam, hem. Efter marken och stenarna där barn vi lekt. Det här brukar synas i konstutställningsutbudet.

Länsmuseet visar denna sommar en stor akvarellutställning av tidigare luleåbon Elisabet Englund som numera bor i Trångsund söder om Stockholm.

Konst på papper och särskilt akvarellmåleri har egendomligt nog under långliga tider i vårt land betraktats med en viss overseende skepsis av många i konstetablissemang. Akvarellens vanrykte tror jag faktiskt till en viss del är en fråga om tillgänglighet. Materialet är inte så dyrt, vem som helst har råd att hålla på med det och gör det gärna. Sånt är inte bra i ett snålt konstliv. De lågmälda tilltalet och de små formaten har naturligtvis också svårt att hävda sig i ett klimat som fungerar som på dagis där de som skriker högst, oftast pojkar, uppmärksammas mest. Precis som på dagis är det också av tradition mest kvinnor som ägnar sig åt verksamheten. Man kan därför inte bortse från genusaspekten i synen på akvarellmåleriets status. Det är inte så länge sedan högre konstnärlig utbildning endast var förbehållet männen. Faktum är att det utbildas fler kvinnliga konstnärer än män, ändå uppmärksammas manliga konstnärer och dygder mest. Det skall vara stort, tungt, hårt, skrämmande eller tekniskt komplicerat för att räknas.

Någon har sagt att akvarell är slöjornas konst, möjligen menande förvillande slöjor, något slags skenverk. Det kan naturligtvis i vissa fall vara så, men det är också, när det är som bäst, den totala närvarons konst.

Elisabet Englund har valt den vägen. Motiven är om inte utbytbara så mer endast förevändningar att måla. Det kan vara ett hus, en katt, en nakenmodell eller en traktor alla kräver de samma hundra procentiga åtagande. Tekniken tillåter inga ändringar. Det gäller att veta när papperet är moget, för när färgen anförs så biter den. När vatten tillförs så fördrivs vissa pigment medan andra anhopar sig. Jämna ytor låter sig vallas medan volymer fördrivs med rent vatten. Papperet är det enda som erbjuder ljus det gäller att hushålla med lyster. Alltför många blandningar dödar färgen. Den bleknar när den torkar och det gäller att kompensera för detta. Att måla bra akvarell är att vara god vän med vattnet och att kunna balansera på slak lina. Det kräver total koncentration och fullständig närvaro.

Englund slog igenom för mer än tjugofem år sedan med stämningsfulla husmålningar från Tornedalen. De hänger fortfarande med i hennes kollektion, men nu med en viss avskalad karghet och stundtals trötthet över sig. Inte för att jag tror att hon bokstavligen har tröttnat på motivet. utan hon målar det nu i en annan sinnesstämning.

Utställningens andra tema utgörs av hennes förnämliga modellstudier vilka visar vilken skicklig tecknare hon är. Här utnyttjas färgen som accenter i väl genomförda lageringar. Allt med samma stränga krav på koncentration.

Det tredje stora temat är hennes studier vid, vad jag föreställer mig som, traktorkombinatets kyrkogård, där de gamla uttjänta trotjänarna Bolinder-Munktell, Zetor med flera märken givits visuell upprättelse innan destruktionen. Hon har helt enkelt fastnat för och måleriskt gestaltat gamla traktorer i olika grader av förfall. Här ser man också hur hon behärskar den svåra akvarellfärgen, hur hon får volymer och stoffkänsla i lackerad eller rostig plåt. Man känner nästan oljelukten ur spruckna tråg och motorblock. Inget motiv är således ovärdigt för det konstnärliga ögat, det gäller bara att kunna gestalta det.

Elisabet Englund kan det. Hon är kvinna, hon arbetar med den totala närvarons konst, hon har upptränat och bra balanssinne på slak lina och har blivit mycket god vän med vattnet.

Det är sannerligen ingen glamour över akvarellmåleri. Hon har valt den smala vägen där konst kommer av att kunna.

Bertil Sundstedt

